

Dreptul la despăgubiri al persoanelor afectate de practici anticoncurențiale continuă să fie restricționat. România riscă sancțiuni din partea Comisiei Europene

de Iulia Dragomir și Andreea Cărare

* Acest articol a fost publicat pe site-ul [Bizlawyer](#) în data de 3.04.2017.

În anul 2014, când, după aproape un deceniu de dezbateri, a intrat în vigoare Directiva care reglementa accesul efectiv al victimelor practicilor anticoncurențiale la despăgubiri (Directiva 2014/104/UE), aceasta a generat un val de entuziasm și discuții.

Deși dreptul la despăgubiri al persoanelor prejudiciate de practici anticoncurențiale nu era o noutate în sine, Directiva a fost adoptată cu scopul de a facilita exercitarea acestui drept, în mod efectiv, de către orice persoană (fizică sau juridică, prejudiciată direct sau indirect ca efect al unei practici anticoncurențiale) prin instituirea unor norme neechivoce, proporționale și unitare, la nivelul tuturor statelor membre.

Aceste norme vizează, în principal, accesul persoanelor prejudiciate la probe și limitele divulgării și utilizării probelor, posibilitatea acestor persoane de a recupera integral prejudiciul suferit, într-un termen rezonabil și, în principiu, de la oricare dintre autorii încălcării, precum și cuantificarea prejudiciului.

Este de așteptat ca aplicarea noilor reguli să conducă la o creștere a numărului acțiunilor în despăgubiri formulate de persoanele prejudiciate de practici anticoncurențiale la nivelul statelor membre, acest număr fiind, în prezent, foarte redus.

Termenul pentru transpunerea Directivei și stadiul actual în România

Statele membre erau obligate să asigure transpunerea Directivei în legislațiile naționale până la data de 27 decembrie 2016. Până în prezent, aproximativ o treime din cele 28 de state membre au finalizat procedurile de transpunere.

România se află printre statele membre care nu au realizat transpunerea și riscă, astfel, sancțiuni din partea Comisiei Europene. Pe site-ul Consiliului Concurenței a existat, încă din 29 iulie 2016, un proiect de lege vizând transpunerea Directivei. Proiectul a fost supus spre consultare publică până la data de 15 septembrie 2016, însă procesul legislativ pare să se fi blocat în acest punct.

La finalul lunii februarie a anului curent, Consiliul Concurenței declara că România a primit un nou termen de transpunere a Directivei, respectiv 24 martie 2017, și că procedura pentru aprobarea ordonanței de urgență vizând transpunerea Directivei, pregătită la finalul anului trecut, fusese reluată în vederea aprobării acesteia de către noul Guvern.

În pofida optimismului exprimat cu privire la procesul legislativ de transpunere, România a reușit să nesocotească și acest al doilea termen acordat pentru transpunerea Directivei.

Efectele netranspunerii Directivei și importanța transpunerii sale

Importanța transpunerii Directivei rezidă nu numai în evitarea potențialelor sancțiuni din partea Comisiei Europene, dar și în asigurarea unui cadru legal național coerent și eficace pentru exercitarea dreptului persoanelor prejudiciate prin fapte anticoncurențiale de a fi despăgubite pentru prejudiciile ce le-au fost cauzate.

Directiva nu poate, prin ea însăși, să creeze obligații în sarcina unui particular, persoană fizică sau juridică și, prin urmare, persoanele prejudiciate de o practică anticoncurențială nu vor putea invoca prevederile Directivei direct împotriva societăților care au participat la respectiva practică. În concret, aceste persoane nu se vor putea prevala de termenele de prescripție mai favorabile instituite prin Directivă, de prezumțiile specifice prevăzute de Directivă (e.g. încălcările sub forma cartelurilor provoacă prejudicii) și nici de regula conform căreia instanțele sunt abilitate să estimeze cuantumul prejudiciului, atunci când cuantificarea exactă a acestuia este imposibilă sau foarte dificilă, pe baza elementelor de probă disponibile. Această din urmă regulă este îndeosebi importantă în contextul în care, în prezent, dificultatea dovedirii dimensiunii prejudiciului este principalul element care stă în calea exercitării cu succes a unei acțiuni în despăgubire în materia legislației concurenței.

La nivel pur teoretic, persoanele prejudiciate printr-o faptă de natură anticoncurențială s-ar putea prevala, ca efect al netranspunerii în termen, de efectul direct al Directivei, putând invoca Directiva în fața instanței însă numai împotriva statului român (nu și împotriva societăților care au participat la săvârșirea faptei) și ar putea solicita, în anumite condiții, despăgubiri pentru transpunerea cu întârziere. O asemenea acțiune ar ridica însă probleme specifice legate de dificultatea dovedirii prejudiciului.

Deși dreptul la acțiune al persoanelor prejudiciate printr-o practică anticoncurențială este statuat în legislația națională încă din anul 1996, acest drept rămâne reglementat doar la nivel de principiu. În actele normative de dată recentă adoptate de Consiliul Concurenței, a fost inclusă o reglementare specifică privind acțiunile în despăgubiri, respectiv reglementarea, ca și circumstanță atenuantă pentru stabilirea sancțiunilor aplicabile unei întreprinderi, a încheierii de tranzacții cu persoanele prejudiciate de încălcarea legislației concurenței. Eficiența acestei reglementări este însă mult redusă, în lipsa transpunerii Directivei, întrucât o astfel de întreprindere continuă să fie răspunzătoare în solidar (împreună cu coautorii încălcării) pentru repararea integrală a prejudiciului cauzat de încălcarea în cauză, inclusiv după încheierea tranzacției.

În concluzie, având în vedere specificul și complexitatea implicate de aceste acțiuni în despăgubiri, în lipsa unui act normativ care să transpună Directiva, exercitarea efectivă a dreptului la acțiune rămâne la nivel de deziderat. Atingerea acestui deziderat va depinde de cadrul efectiv de reglementare, odată ce acesta va fi adoptat. Existența unor norme directe clare, lipsite de echivoc și care să constituie un instrument util și eficient atât pentru instanțe, cât și pentru părțile implicate într-un astfel de litigiu va fi, astfel, imperativă. Toate acestea nu exclud însă rolul covârșitor pe care însăși practica judiciară îl va juca în dezvoltarea principiilor care vor sta la baza soluționării acestor cauze.

Pentru mai multe informații:

Iulia Dragomir

Avocat senior

iulia.dragomir@bpv-grigorescu.com

Andreea Cărare

Avocat colaborator

andreea.carare@bpv-grigorescu.com